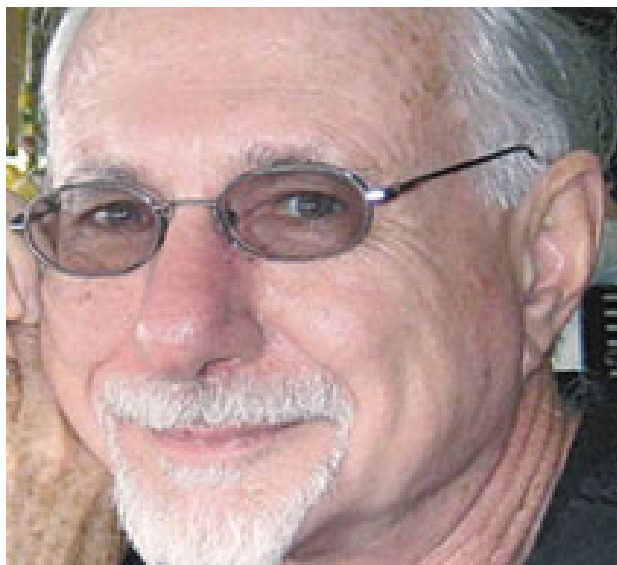

«ΟΠΟΥ ΠΗΓΕ ΤΟ ΔΝΤ ΕΙΧΑΜΕ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ»

Συνέντευξη του καθηγητή Howard Waitzkin στη Μαρία Λουκα.

Οι γιατροί συνήθως λένε ότι το τσιγάρο ή το αλκοόλ είναι από τους πιο επιβαρυντικούς παράγοντες για την υγεία. Ο αμερικανός καθηγητής Οικογενειακής και Κοινωνικής Ιατρικής στο Πανεπιστήμιο του New Mexico, Howard Waitzkin, λέει ότι πολύ περισσότερο απ’

όλα αυτά είναι ο ίδιος ο καπιταλισμός. Ο ίδιος δεν είναι μόνο ένας από τους μεγαλύτερους και πλέον διακεκριμένους προοδευτικούς θεωρητικούς του πεδίου των πολιτικών υγείας (co-president του Τμήματος Μαρξιστικής Κοινωνιολογίας της Αμερικανικής Ένωσης Κοινωνιολόγων) αλλά μάχιμος ερευνητής και ενεργός ακτιβιστής.

Έχει πρωτοστατήσει σε ποικιλόμορφες δράσεις όπως η ίδρυση του «Salvador Allende Program in Social Medicine», ενός αυτοδιαχειριζόμενου προγράμματος παροχής υπηρεσιών υγείας στο New Mexico. Βρέθηκε για μία μόνο μέρα στην Αθήνα, παραχώρησε μια διάλεξη στο πλαίσιο της εκδήλωσης «ΔΝΤ και οι επιπτώσεις στην υγεία: η ελληνική και διεθνής εμπειρία» και μίλησε στην «Κ.Ε.».

Ε Στις περισσότερες δυτικές μητροπόλεις αναρτώνται γιγαντοαφίσες που γράφουν «Το κάπνισμα βλάπτει σοβαρά την υγεία». Αν ήταν στο χέρι σας θα τις αντικαθιστούσατε με την ένδειξη «Ο καπιταλισμός βλάπτει σοβαρά την υγεία»;

Α Αναμφισβήτητα. Έρευνα που έγινε πρόσφατα στο Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν, συγκρίνοντας ατομικές συνήθειες όπως το κάπνισμα, η σωματική άσκηση ή το υπερβολικό σωματικό βάρος με

κοινωνικούς παράγοντες, έδειξε ότι παράγοντες όπως η κοινωνική τάξη παίζουν μεγαλύτερο ρόλο ως προς την εμφάνιση καρδιοπαθειών, καρκινογενέσεων, ψυχικών νόσων. Εάν για παράδειγμα κανείς εργάζεται σε μια αυστηρή ιεραρχική δομή με εντατικοποιημένους ρυθμούς, αυξάνεται η πιθανότητα πρόκλησης καρδιαγγειακών παθήσεων. Ας δούμε τους προσδιοριστικούς παράγοντες για την καρδιοπάθεια. Πολλοί σκέφτονται ότι φταίει κυρίως η υψηλή χοληστερίνη. Κι όμως η υψηλή χοληστερόλη έρχεται 6η στην κατάταξη των παραγόντων κινδύνου, με τη φτώχεια και τις αρνητικές εργασιακές συνθήκες να προηγούνται.

E Το σύστημα υγείας των ΗΠΑ είναι ένα από τα πεδία όπου καταρρέει το «αμερικανικό όνειρο»;

A Είναι τεράστιο ρήγμα στο «αμερικανικό όνειρο». Οι ΗΠΑ βρίσκονται αρκετά χαμηλά στους δείκτες υγείας. Σαράντα εννιά χώρες παγκοσμίως έχουν μικρότερη βρεφική θνησιμότητα απ' ό,τι η «Αυτοκρατορία». Τα νεογέννητα των μαύρων γυναικών έχουν τρεις φορές μεγαλύτερη θνησιμότητα στις ΗΠΑ. Δεν είναι βιολογικό θέμα, έχει να κάνει με τις κοινωνικές διακρίσεις που έρχονται ως αποτέλεσμα του ρατσισμού.

E Οι μεταρρυθμίσεις του προέδρου Ομπάμα θα βελτιώσουν καθόλου την κατάσταση;

A Τα σχέδια του Ομπάμα δεν απέχουν πολύ από μια τυπική νεοφιλελεύθερη πρόταση. Θα δώσει δημόσιους πόρους στις ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες για μια μερική υγειονομική κάλυψη. 23 εκατ θα εξακολουθούν να παραμένουν εκτός συστήματος υγειονομικής περίθαλψης. Ο Ομπάμα όταν ήταν γερουσιαστής στο Ιλινόις τασσόταν υπέρ ενός καθολικά δημόσιου συστήματος υγείας. Ενόψει των προεδρικών εκλογών, όμως, έλαβε τρεις φορές παραπάνω χορηγίες από ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες απ' ό,τι ο Μακέιν των Ρεπουμπλικανών.

E Στην Ελλάδα τον τελευταίο ενάμιση χρόνο που η χώρα βρίσκεται στην αγκαλιά του ΔΝΤ βιώνονται ραγδαίες οικονομικές αλλαγές. Πιστεύετε ότι αυτό θα μεταβάλει αρνητικά την ψυχική και σωματική υγεία του πληθυσμού;

A Έχει επιβεβαιωθεί από πολλές μελέτες ότι οι πολιτικές του

ΔΝΤ έχουν αρνητικές συνέπειες στην υγεία. Η φυματίωση έχει αυξηθεί εξαιτίας των πολιτικών του ΔΝΤ. Οι αυτοκτονίες αυξάνονται σε χώρες όπου εφαρμόζονται ακραία νεοφιλελεύθερα μέτρα. Κάθε πολιτική που ενισχύει την ανισότητα, την κακή διατροφή, τους αστέγους, που υπονομεύει την εκπαίδευση οδηγεί σε επιδείνωση της υγείας του πληθυσμού. Η επιμονή στην ελεύθερη και αυτορρυθμιζόμενη αγορά είναι ένα είδος ιδεολογίας, ένα είδος θρησκείας χωρίς καμιά απόδειξη ότι βελτιώνει την υγεία. Επιπλέον μπορούμε να εντοπίσουμε την εξής αντίφαση, ενώ τα αιτήματα του πληθυσμού για υπηρεσίες υγείας αυξάνονται εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, οι δαπάνες για τη δημόσια υγεία συρρικνώνονται. Ανοίγεται έτσι η ευκαιρία για ιδιωτικοποίηση της υγείας. Η ιδιωτικοποίηση όμως δεν σημαίνει τίποτα παραπάνω από μετακίνηση δημόσιων πόρων σε ιδιωτικές εταιρείες που θέλουν απλώς να συσσωρεύσουν πλούτη. Ο Στίγκλιτς ενώ διετέλεσε υπεύθυνος για τις ιδιωτικοποιήσεις, τώρα αναθεωρεί και κάνει κριτική σ' αυτά τα προγράμματα. Στην Αργεντινή και τη Νότια Κορέα βασικά κοινωνικά μεγέθη, μεταξύ των οποίων και η υγεία, βελτιώθηκαν όταν σταμάτησαν να εφαρμόζονται προγράμματα σκληρών περικοπών.

Ε Οι χώρες που βρέθηκαν κάποια στιγμή σε διαδικασίες κοινωνικής αλλαγής διαμόρφωσαν συστήματα υγείας που θα μπορούσαν να λειτουργούν ως υποδείγματα;

Α Αν εξετάσουμε τα συστήματα υγείας στα σοβιετικά κράτη πριν απ' την κατάρρευση του ανατολικού μπλοκ, θα διαπιστώσουμε ότι ήταν μεν γραφειοκρατικά και διεφθαρμένα αλλά εξασφάλιζαν ένα δίκτυο κοινωνικής προστασίας. Μετά το 89 όλα αυτά γκρεμίστηκαν. Μέσα σε ελάχιστα χρόνια το προσδόκιμο ζωής σ' αυτές τις χώρες έπεσε κατά 6 ή 7 χρόνια. Τα προγράμματα κοινοτικής ιατρικής σε ορισμένους δήμους της Βραζιλίας, οι προσπάθειες μετασχηματισμού σε Βενεζουέλα και Βολιβία έχουν να επιδείξουν πολύ καλύτερα αποτελέσματα σε επίπεδο δημόσιας υγείας απ' ό,τι τα προγράμματα του ΔΝΤ. Ακόμα και η Κούβα έχει καλύτερους δείκτες υγείας απ' τις ΗΠΑ.

Ε Τι θα συστήνατε στους φορείς αλλά και τους χρήστες του

ελληνικού συστήματος υγείας;

A Να πουν «όχι» στο ΔΝΤ. Οι υγειονομικοί πρέπει να αντισταθούν στην επερχόμενη βαρβαρότητα, να υπερασπιστούν το δημόσιο χαρακτήρα της υγείας. Να λειτουργήσει η κοινωνική αλληλεγγύη. Να φτιάξουν δίκτυα υποστήριξης που θα παρέχουν εθελοντικά υπηρεσίες στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Αλλά και οι πολίτες να συμπαρασταθούν στους υγειονομικούς στην υπεράσπιση των εργασιακών τους δικαιωμάτων. Παρατηρούμε μια μορφή κοινωνικής λεηλασίας μέσω του χρέους. Ο καπιταλισμός της καταστροφής γεννά καταστροφές ή πολέμους, ώστε να έρθουν οι εταιρείες να αναλάβουν την ανοικοδόμηση. Ζούμε σε μια νέα ιστορική περίοδο. Τα καλά νέα είναι ότι ο καπιταλισμός όπως τον γνωρίσαμε τελείωσε.

Οι συνέπειες σε αριθμούς

1 Συγκριτική μελέτη σε 21 χώρες του τέως ανατολικού μπλοκ στα έτη 1991-2002 έδειξε ότι οι χώρες με δανειακή σύμβαση με το ΔΝΤ εμφάνισαν 16,6% μεγαλύτερη θνησιμότητα από TBC (φυματίωση). Για κάθε χρόνο επιπλέον παραμονής στο ΔΝΤ η νοσηρότητα και η θνησιμότητα από TBC αυξάνονταν κατά 4,1%!

2 Στην Αργεντινή η δεκαετία της «σωτηρίας» 1991 – 2001 από το ΔΝΤ πέταξε το μισό σχεδόν πληθυσμό της χώρας (48%) εκτός ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Οι μισθοί των εργαζομένων σε υγεία και περίθαλψη μειώθηκαν κατά 40%.

3 Στη Λετονία επί ΔΝΤ η συμμετοχή των ασφαλιστικών ταμείων στις ιατρικές παροχές καταρχήν συρρικνώθηκε στο 25% και στη συνέχεια καταργήθηκε.

4 Η εμπλοκή του ΔΝΤ σε μια χώρα οδηγεί σε πτώση των δεικτών υγείας και αύξηση της θνησιμότητας από καρδιαγγειακά νοσήματα, κακοήθειες νεοπλασίες, διαταραχές σχετιζόμενες με τη χρήση αλκοόλ, αυτοκτονίες.

5 Στην Ελλάδα το μνημόνιο προβλέπει σχέδιο συγχωνεύσεων στα νοσοκομεία του ΕΣΥ από 137 σε 83 (από 46.000 κλίνες σε 35.000) σε μια διετία. Τον Αύγουστο εξαγγέλθηκαν μαζικές συγχωνεύσεις

των προνοιακών φορέων (από 94 σε 22). Με απόφαση Σαχινίδη τον Αύγουστο, οι περισσότεροι οργανισμοί του υπουργείου Υγείας θα υποστούν περικοπές 45% του ετήσιου προϋπολογισμού τους. Οι μισοί σχεδόν από τους 151 φορείς της «εφεδρείας» ανήκουν στο χώρο της Υγείας και της Πρόνοιας.

6 Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη επιδημιολογική έρευνα, μελαγχολικός αισθάνεται ένας στους δύο Έλληνες, ενώ ένας στους πέντε που βρίσκεται σε υψηλή οικονομική δυσχέρεια, κάνει σκέψεις αυτοκτονίας.

** Η συλλογή στοιχείων είναι από την παρουσίαση του ψυχίατρου και διευθυντή του Ινστιτούτου Υγείας του παιδιού Γιώργου Νικολαΐδη.

Πηγή/φωτό: E-net.gr – Ελευθεροτυπία